

IZJAVA KATEDRALE SVOBODE

O RAZMERAH V DRŽAVI MED EPIDEMIJO IN PO NJEJ

1. Bilanca vlade SDS, SMC, NSi, DeSUS

Podpisniki te izjave Katedrale svobode vemo, da je demokracija, temelječa na spoštovanju človekovega dostojanstva, človekove svobode in vladavine prava, tista družbena ureditev, ki bolje kot katera koli druga omogočaustvarjalnost ljudi, odgovorno pošteno in pravično vladavino, socialno pravičnost in enakopravnost ljudi, njihovo pravno in dejansko varnost in blagostanje. Zavzemamo se za ohranitev na ustavi temelječe demokracije v naši domovini in pri tem ugotavljamo:

- Uspešno smo, bolj kot marsikje drugje v razvitejših in bogatejših državah, zaustavili prvi skrajno nevarni zalet epidemije virusa covid 19, kar nam priznavajo tudi v svetu.
- Dokazali smo, da zmoremo uspešno obvladati tudi najtežje izzive, če uspemo strniti naše vrste v toleranci in sodelovanju; pri tem se ne spominjamo le agresije na našo državo leta 1991, ampak mislimo tudi na izziv sedanje nenadzorovane širitve nevarnega in nepoznanega virusa, na posledično nevarnost za življenje in zdravje velikega števila naših ljudi, ter na realne možnosti zloma našega zdravstvenega sistema.
- Položaj je bil nedvomno izjemno težak zlasti zaradi podcenjevanja nevarnosti epidemije in nerazumljivega odlašanja z ukrepanjem s strani prejšnje vlade glede nabav potrebne medicinske in zaščitne opreme.
- Nova koalicijska vlada, ki je tako rekoč čez noč prevzela izjemno odgovornost v izjemnih okoliščinah, je uveljavila nujno potrebne ukrepe za zajezitev epidemije, hkrati pa se takoj lotila tudi ukrepov, nujnih za soočanje s posledicami epidemije na vseh področjih družbenega življenja, v sferi gospodarstva, trga dela, socialnih težav, finančnih težav, zdravstva in vsega drugega, kar je iz tirnic normalnega vrgla epidemija in nujni ukrepi za njeno zajezitev.
- Vstop nove vlade tako rekoč čez noč v reševanje kriznih razmer je zahteval kriznim razmeram primerno ukrepanje: hitro, brez veliko razpravljanja in upoštevanja pri nas tipičnih birokratskih ovir, ki prepogosto vodijo do tega, da se nič ne da narediti; potrebne so bile hitre odločitve, z malo časa in malo možnosti za izbire med dobrim in najboljšim, zlasti če slednje ni bilo dosegljivo; potrebno je bilo odločati in ukrepati.

V kolikor je v tem kriznem delovanju morda prišlo do zlorab z namenom osebne okoriščenja ali celo do kaznivih dejanj, je to potrebno s strani pooblaščenih organov. Računskega sodišča, KPK, policije, pravosodja, ugotoviti, po potrebi sankcionirati, s preiskavami v parlamentu pa ugotoviti politično odgovornost, in izstaviti račun, če ne prej na prihodnjih volitvah. V takratni izredni situaciji so se morda dogajale napake in nepravilnosti pri dobavljanju medicinske opreme, kar je samoumevno. Kot primer nam lahko služi, kar se je dogajalo v Nemčiji, kjer je bilo nedobavljene opreme za 10 mio €, Nizozemski in drugih državah. Tega v teh državah nihče ni problematiziral. Nekateri se ne zavedajo, kakšna je bila situacija. Zlorabe pa se seveda morajo sankcionirati, to je jasno.

2. Vloga medijev

Pri opozarjanju na morebitne nepravilnosti je pomembna vloga medijev, o tem v sodobni demokratični družbi ne sme biti dvoma. Niso pa mediji sodnik, ki sme vnaprej ustvarjati videz krivde, še posebej brez dokazov. Če je k temu dodana še razvidna enostranskost medija ali medijev, pa tako njihovo delovanje ni varovanje zakonitosti, poštenih in demokratičnih postopkov, pač pa rušenje demokracije in pravne države. Ustvarjanje vzdušja linča ali celo pozivanje s strani medijev k nespoštovanju zakonov in drugih predpisov, spominja prej na poskuse reševanja problemov na nedemokratične načine, na ulici, mimo urejenih in ustaljenih inštitucij – ne pa na obrambo demokracije.

Nobenega zagotovila ni, da prvemu valu epidemije ne bo sledil drugi, morda jeseni, morda že prej, tudi kot posledica sprostitev ukrepov. Na to tveganje opozarjajo tudi drugod, med drugim zelo jasno in določno Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Zato je nujno, da je sproščanje premišljeno in raje zadržano, kot brzoplet. Preprosta in preteča dejstva namreč so: smrtno nevarni virus je še tu; učinkovitih zdravil in cepiva še ni na razpolago in ne na vidiku.

Ena od značilnosti sproščanja omejitvenih ukrepov v vrsti držav je, da se prisilne prepovedi nadomeščajo s priporočili, pri čemer se računa na pripravljenost prebivalstva, da bo ravnalo odgovorno in solidarno in s tem spoštovalo poseben položaj najbolj rizičnih skupin prebivalstva, starejših in kroničnih bolnikov. Opažamo, žal, da je pripravljenost spoštovati priporočila in solidarnost z najbolj ogroženimi skupinami od dela prebivalcev naše države težko pričakovati. V določenih primerih so se grobo in množično kršili ukrepi, ki jih je predlagala stroka in uveljavljala vlada. Organi države, ki bi bili dolžni ukrepati, pa tega niso storili in niso kršitve preprečili v želji, da bi se izognili konfliktom, ki so jih nekateri skrajno neodgovorno in egoistično hoteli povzročiti.

V zadnjih par tednih v Katedrali svobode ugotavljamo, da se v nekaterih medijih in s strani nekaterih političnih dejavnikov vrste z ničemer konkretno utemeljene in še zlasti ne dokazane obtožbe sedanje vlade, vse do obtožb, da slednja ogroža demokracijo. Ustvarja se glede posameznikov na odgovornih položajih v državi vzdušje, ko so vnaprej spoznani za krive – na temelju nedokazanih obtožb v medijih - kot da bi Republika Slovenija bila država brez institucij in organov in brez določenih postopkov, ki jih je pri ugotavljanje krivde kogar koli treba spoštovati. Kot da bi ne imeli sodišč, ki edina po zakonitih postopkih ugotavljajo krivdo, in kot bi pri nas ne veljalo, da je vsakdo nedolžen, dokler mu krivda v poštenem postopku in brez resnega dvoma ni dokazana. Kot, da bi ne imeli računskega sodišča, policije, KPK, tožilstva, inšpekcij in sodišč, in da morajo mediji ne le opozarjati –pošteno, nepristransko in seveda s konkretnimi podatki o zlorabah - pač pa tožiti, soditi in obsojati. Kot bi se vračali v čase, ko je obtoženi moral dokazovati svojo nedolžnost in ne tisti, ki ga obtožuje, dokazati njegovo krivdo.

Resna grožnja in pot v avtoritarnost ne obstaja, če se v zaščito državne meje razporedi v skladu z zakonom in z določenimi in jasnimi pooblastili pet sto vojakov ob meji, ali če policija v skladu z zakonom in pooblastili nadzira prehajanje občinskih meja v času spopadanja z epidemijo. Pretnja demokraciji je, če se ne spoštujejo zakoni, v ustvarjanju nereda, nespoštovanju pravil demokracije, nespoštovanje pravnomočnih sodnih odločb in še zlasti odločitev Ustavnega sodišča.

3. "Ideološke teme"

Očitki, da vlada ali njen del odpira »ideološke teme« so zavajajoči. Ali je ideološka tema opozarjanje na probleme v pravosodju, ki so znani in konkretni - od dolgotrajnosti postopkov, do vprašljivih sodb in zlasti neprepričljivih, neutemeljenih obtožb. Četudi obtožbe ne uspejo, obtoženega oblatijo in mu povzročijo zlasti moralno škodo. Je ideološka tema, če se z očitnimi konkretnimi primeri in dejstvi opozarja na pogosto neuravnoteženost, dejansko pa na ideološko neuravnoteženost naše medijske scene, pretiravanj ali prikrivanj v medijih na osnovi političnih preferenc novinarjev, urednikov in njihovih lastnikov? Je ideološka tema zamenjava po spremembi vlade uradnikov na najvišjih uradniških položajih, katerih vodje morajo uživati polno zaupanje vsakokratne vlade? V številnih državah je običaj, ponekod pa tudi pravna obveznost, da ob spremembi vlade najvišji državni uradniki ponudijo novi vladi odpovedi ali ostavke. In končno, je ugotavljanje množičnih grobišč in dejstev o povojnih in medvojnih pobojih, torej ugotavljanje resnice o zločinih, ideološka tema? Ali pa je morda ideološka tema vnaprejšnji odbojni odnos do zasebnega na področju šolstva, zdravstva, socialne oskrbe in na vse zadnje tudi v podjetništvu? Ob spremljanju kratkega a učinkovitega dela sedanje vlade vsaj za enkrat kaj prida dejansko ideoloških tem ni najti. Očitki o ideoloških temah pa se kažejo kot neprepričljiv poskus destabilizirati vlado, češ da se njen del ukvarja v nasprotju s koalicijsko pogodbo z ideološkimi temami.

V demokratični družbi naj bi mediji bili neodvisni, profesionalni, svobodni, tudi brez samocenzure in brez želje po ugajanju tej ali oni politični opciji. Sposobni naj bi bili v interesu iskanja resnice dvigniti se nad lastne politične, ideološke ali kake druge preference. Takih medijev pri nas kaj veliko ni. Prav zadnji tedni delovanja naših osrednjih, bolj ali manj znanih medijev potrjujejo, da so iz različnih vzrokov v službi le ene, vnaprej dane Resnice. Dvomimo, da naj bi to bilo rezultat kakih zunanjih pritiskov ali strahu. Je to morda problem izobraževanja naših novinarjev na ideološko pa tudi politično izrazito profiliranih akademskih ustanovah? Je to problem samocenzure, preživelega relikta nekdanjih časov? Dejstvo je, da ne glede na razne ankete javnega mnenja ni najti pri nas veliko ljudi, ki medijem verjamejo in zaupajo.

Če je tako z mediji v zasebni lasti, strankarskih glasilih ipd. je to njihov problem, problem njihovih bralcev, kolikor jih imajo, in morda problem lastnikov. V primeru medija, ki je simbolno last nas vseh, ki je po zakonu »javni« in hkrati tudi naše skupno finančno breme skozi obvezno, z zakonom določeno naročnino in druge davčne vire, pa je in mora biti zgodba drugačna. Ta medij, javna RTV SLO je javni medij in torej javni problem Javna RTV je dolžna služiti javnosti, profesionalno, pošteno, neodvisno, nepristransko, ne pa svojim preferencam. Javnosti in resnici! Inštitucija kot medij in njeni novinarji so dolžni zavestno prizadevati si za neodvisnost, tudi za videz neodvisnosti, še posebej pa za zaupanje gledalcev in poslušalcev, saj le v tem primeru ta medij opravlja svojo vlogo čuvaja, nadzornika oblasti, usmerjevalca javnega mnenja in javnosti. Ne kdo bo na oblasti, resnica in samo resnica, čim bolj pošteno preverjena in predstavljena, naj bi bila glavno vodilo delovanja javnega medija. Služiti mora vsej javnosti, biti kritičen do vseh, ne da bi bil navijaški in pristranski. Reakcije, vedno glasnejše in v vedno večjem delu javnosti, glede vloge in dela RTV SLO kažejo, da so organi države dolžni, ne le upravičeni posvetiti tej javni ustanovi pozornost in razpravo, seveda ne o posameznih oddajah, pač pa o položaju in delovanju tega javnega medija, kot je to urejeno v zakonu.

4. Neupravičene zahteve po ponovni zamenjavi vlade

Ob tem, ko doma pa tudi v tujini ugotavljajo, da smo se z zavzetostjo naših ljudi in s pravočasnimi, učinkovitimi in sorazmernimi ukrepi v Sloveniji uspešno soočili s tveganji epidemije in izvajamo ukrepe za soočanje z njenimi težkimi posledicami tako rekoč na vseh področjih dela in življenja, ko je naša država po dolgih letih tudi v tujini spet zgodba o uspehu, del naše javnosti ob podpori in podžiganju dela politike in medijev terjajo odstop vlade. Razen zahteve, da mora ta vlada oditi – čeprav dela komaj dva meseca in dela učinkovito, zavzeto in uspešno - je malo jasno, kaj vsi, ki zahtevajo njen odstop, sploh hočejo in zahtevajo. Po izjavah in parolah sodeč so eni nezadovoljni z vsem v državi, drugi terjajo sankcije zoper nedokazane kršitve pri nabavi zdravstvene in zaščitne opreme, za tretje je ogrožena demokracija. V bistvu pa terjajo brezvladje, v izjemno težkem času, ko ni nobenih zagotovil in je zelo verjetno, da prihaja naslednji val epidemije, saj še ni na vidiku ne učinkovitih zdravil in ne cepiva. Vse bolj pa se kaže, kako težko bo soočanje s posledicami epidemije. Te posledice niso le verjetne, te so že in bodo ostale dejstvo vsaj leto ali dve. Ni izključen tudi nov ilegalni val migrantov. Ob tem ugotavljamo:

Padec sedanje vlade, učinkovite in uspešne, bi bodisi vodil do predčasnih volitev nad katerimi bi bil zaradi še neuresničene odločbe Ustavnega sodišča o neustavnosti obstoječih volilnih okrajev možen celo dvom legitimnosti. Lahko bi prišlo do poizkusa oblikovanja nove vlade z iskanjem mandatarja in potrebne večine v Državnem zboru. V vsakem primeru bi do oblikovanja nove vlade bil potreben čas, verjetno tja do konca poletja, do takrat pa bi imeli, v najbolj odločilnem času, sedanjo vlado vendar z omejenimi pooblastili, in nato po volitvah morda novo brez izkušenj, morda z novimi »novimi« obrazy. Kako bi se našla večina in skrpalo novo »protijanševo« vlado v sedanjem Državnem zboru, med sprtimi strankami bivše koalicije je težko rešljivo vprašanje. Bolj jasno je, da bi na predčasnih volitvah bila vsaj relativni zmagovalec spet SDS, na kar bi se verjetno spet skušalo skrpati vlado brez zmogovite stranke. To zgodbo pa že poznamo, in tudi njen žalosten konec. Izgubili pa bi v obeh primerih vsi, ljudje in država. Ob tem pa naj bi nova »protijanševa« vlada še predsedovala EU.

Seveda pa bodo redne volitve že čez dve leti, ko upamo, da bo najhujše z epidemijo in vsaj delno tudi z njenimi posledicami že mimo, v svetu in tudi pri nas, zlasti če bomo tako zavzeti in učinkoviti, kot doslej. Takrat, na volitvah bo čas, da ljudje presodijo o ravnanju sedanje vlade in strank v njej, o zaslugah in napakah, pa tudi o zaslugah in napakah strank sedanje opozicije.

V zaključku združeni v Katedrali svobode izražamo upanje, da je v Sloveniji vendarle pri večini ljudi prevladujoče prepričanje, da gre za našo skupno usodo, našo skupno dobrobit. Mislimo zlasti na vse, ki z odgovornim ravnanjem in delom kjer koli prispevajo k varnosti zdravja in življenj pa tudi k blagostanju, k čim bolj normalnemu življenju vseh nas. Verjamemo, da prevladuje prepričanje, da je ravno v kriznih razmerah treba stopiti skupaj, delovati skupaj, tudi prevzemati odgovornost skupaj. Verjamemo, da je v sedanjem položaju najbolj pomembno, da se z voljo, zavzetostjo, in potrebnimi ukrepi, ki naj jih narekujejo predvsem znanje in izkušnje, domače in tuje, presežejo tveganja epidemije, tudi njen morebitni ponovni razmah, in njene težko obvladljive posledice. Slednje ogrožajo naše blagostanje, socialna ravnotežja, način funkcioniranja naše družbe, gospodarska in finančna ravnotežja, tudi naš način življenja. Pri soočanju s krizo je dovolj prostora za prispevek vseh, tudi opozicije, kar vključuje tudi kritiko, lastne predloge in alternative. Isto velja za medije, tudi za demonstrante. Verjamemo celo, da bi mogel biti pozitiven in izjemno pomemben »stranski« učinek sedanje krize utrjeno spoznanje med Slovenci, da skupaj zmoremo več, kot pa če smo razdeljeni, sprti ali celo sovražni. Prizadevamo si utrditi spoznanje, da je demokratična Republika Slovenija naša

skupna država. V njej moramo in moremo dostojno živeti drug ob drugem, neglede na razlike, tudi politične ali ideološke. Razlik ni treba in jih tudi ni mogoče odpravljati, možno pa jih je tolerirati. In se kljub razlikam spoštovati in sodelovati.

Odbor Katedrale svobode, zanj:

Peter Jambrek

Matej Avbelj

Friderik Čeček

Darko Darovec

Peter Gregorčič

Boštjan M. Jambrek

Gorazd Justinek

Damjan Mihevc

Darinka Rakovec

Dimitrij Rupel

Zoran Vaupot

Tomaž Zalaznik

Dopolnilna mnenja podpisnikov:

Friderik Čeček:

Ali je lahko katera vlada bolj uspešna od sedanje? Tudi pri reševanju naslednje faze, ki bo še težja, ti je pri reševanju gospodarstva iz recesije pred depresijo, zdravstva, sociale, skrbi za ostarele ni na obzorju boljše od te vlade.

Darko Darovec:

Soglašam z izjavo. Bi se pa ob tej priložnosti pridružil razpravi o (ne)spravi. Kot preučevalec običajnega sistema reševanja sporov, ki so ga človeške skupnosti oblikovale pred več tisočletji, se je pa ne glede na kulturne transfere v glavnih obrisih oblikoval na vseh kontinentih, lahko trdim, da je bila v sporih vselej na prvem mestu SPRAVA, ki je edina lahko zagotavljala trajni mir v skupnosti. Do nje so prišli z intenzivno posredniško (mediacijo) vlogo (uglednih) članov skupnosti med sprtimi stranmi, poleg ne majhne materialne odškodnine (ki pa so jo v primeru uspešne sprave praviloma vrnili), je bilo potrebno tudi zadoščenje v obliki ritualne prošnje za oprostitev, na javnem mestu pred člani vse skupnosti. Gre torej za materialno in moralno zadoščenje, če to ni bilo doseženo, je bilo dovoljeno maščevanje. Zatekanje k (državnim/vladarskim) sodiščem je veljalo za nečastno, celo tako žaljivo, da je opravičevalo (krvno) maščevanje, tudi kazni pred (državnimi) sodišči so bile precej višje, predvsem pa niso omogočale povrnitve storilca (ali njegove skupine) v skupnost (restorativno vs. retributivno pravo), sprava ni bila dosežena in maščevanje se je (lahko) nadaljevalo. Morda se nam v današnji recepciji sveta in družbe zdi tak sistem iluzoren, idealističen, toda tisočletja je v človeških skupnostih deloval, celo sodobne države od novega veka dalje so ga še nekaj časa upoštevale, kar kažejo mnogi zakonodajni akti (npr. t.i. Carolina), od 18. stoletja dalje pa se vse bolj uveljavi državno pravo, ki tovrstno reševanje sporov zmeraj bolj uokvirja in uokvirira v sodobnih sodiščih: običaj je dovoljen le še ne ravni mednarodnih odnosov med državami, kjer pa zaradi neravnovesja moči prav tako praviloma zmaga močnejši, do nadaljnjega. In ni trajnega miru, toda to je že drugo področje, le v ilustracijo. Skratka, po mojem prepričanju, bi Slovenci morali doseči spravo, le ta bo zagotavljala (vsaj glede NOB in povojnih pobojev) trajen mir: nenazadnje je sedaj že priložnost, saj velike večine akterjev ni več in zagotovo ne bo več nikogar, če bi kdajkoli prišlo do kateregakoli sodnega procesa v tej zadevi. Kakršnakoli sodna odločba pa nikakor ne bi zagotavljala trajnega miru, temveč le zmago ene nad drugo stranjo, maščevanje pa bi se nadaljevalo. Več o običajnem sistemu reševanja sporov, sem pred kratkim mdr. objavil v znanstvenem članku v monografiji *Liber Amicorum* Peter Jambrek, Nova univerza, Nova Gorica 2019, s. 229-260.

Darinka Rakovec:

Hvala Bogu, da se nekaj premika, ker če tem kvazilevičarjem uspe zrušiti obstoječo vlado, nam spet grozi kaos, ribarjenje v kalnem, veliki večini pa materialna in duhovna revščina. Prav oddahnila sem si, da se je vendarle začel profilirati intelektualni krog, protiutež protežiranemu krogu okrog FDV. Da se končno vzpostavi pošten dialog in se ne kupuje vsega, kar prodajajo mediji za edino zveličavno resnico. (napr.: včerajšnji primer: Dnevnik 21.5. ob 19h, posnetek predsednika vlade - intervju za Euronews, njegov portret z lečami kamere je popačen tako, da dobi demonski videz. Tudi sama ga prvi hip nisem prepoznala. To so res nizkotne poteze

tehnikov javne RTV, ki si jih ne bi privoščili brez soglašanja vodstva seveda.). V mladosti v osnovni šoli smo obiskali dvorec v Veržēju, katerega lastnico so v srednjem veku obtožili čarovništva zato, ker so ji pozimi cvetele rože. Čeprav je soprog odpotoval s prošnjo za pomilostitev k cesarju na Dunaj, so jo vseeno v njegovi odsotnosti sežgali. Prlekija slovi po miroljubnem značaju ljudi, pa se je tam s pomočjo takratnih tako imenovanih medijev pod narekovajem, vzpostavila klima, da so tiste, ki so izstopali po sposobnostih, sežgali. Zelo veliko. Mračnjaštvo je zelo trdoživo, dobro ga kuri zavist! Zavist je danes vzrok napadov na vlado, zavist je bila tudi najpogostejši vzrok pobojev po vojni. Zato se jih je tako prikrivalo.

Damjan Mihevc:

V celoti se strinjam s predlaganim besedilom in ga podpiram. Besedilo korektno povzema kaj se je dogajalo v času pred, med in sedaj po epidemiji, predvsem stanje duha na strani nasprotnikov te vlade, ki se ne morejo sprijazniti z najbolj osnovnim načelom demokracije, da so tudi oni kdaj v opoziciji. Seveda jih pri tem ne vodi želja po učinkovitem vodenju države v korist državljanov, temveč jim gre zgolj za ohranitev privilegijev, s katerimi politično in finančno vodijo to državo praktično že od leta 45. Bolj kot komentar k besedilu pa bi pripomnil, da je žal vlada prinabavi mask res naredila napako, ki jo pripisujem bolj temu, da je to posledica neuigranosti moštva takoj na začetku »tekme«, ko je odprla vsem proste roke za nabavo opreme. Po mojih informacijah soostale države angažirale svoje diplomatske vire, ki so takoj stopili v kontakt s kitajskimi oblastmi in od njih zahtevale zaščitno opremo. Konkretno imam zanesljive informacije, da sta tako storili Francija in Maroko, ki sta od kitajskega veleposlanika izrecno zahtevali opremo od kitajskega političnega vrha in jo tudi dobili po cenah izpred krize, pa tudi del kot darilo kitajske vlade. Menim, da bi tako morala storiti tudi naša vlada takrat, vendar pavemo, da je lahko biti general po bitki. Verjetno je bil to zgolj spodrseljaj, ki pa ga je potrebno korektno priznati in tudi, kot je zapisano v besedilu, ukrepati v skladu s predpisi. Kot drugo pa bi komentiral del besedila, ki se nanaša na povojne poboje, za katere mislim, da so srž cepitve tega naroda. Politiki, zgodovinarji, sociologi in ostali se lahko v nedogled prepirajo skaterega zornega kota bodo osvetljevali ta temačni del naše zgodovine. Po mojem prepričanju pa je prava in edina samo ena pot – in to je vladavina prava. Žal nam pravnikom prevečkrat očitajo kakšne pomanjkljivosti, vendar sem mnenja, da lahko ta problem rešijo le pravniki. Menim, da je potrebno povojne in tudi nekatere medvojne dogodke obravnavati v skladu z mednarodnim vojnim humanitarnim pravom in ženevskimi konvencijami. Predlagal bi tudi, da se oblikuje skupina mednarodnih pravnikov, ki bi neodvisno od katerekoli oblasti preučila dogodke s stališča mednarodnega vojnega in humanitarnega prava in podala svoje neodvisno mnenje – sodbo. Tako bi lahko dokončno razčistili to temačno obdobje, ki deli slovenski narod in nihče ne bi mogel več potvarjati zgodovine v svojo korist. S tem ne bi dosegli sprave, ker je ta nemogoča, dosegli pa bi spokoj v narodu, za nadaljnji razvoj. Na koncu bi se zahvalil avtorju (avtorjem) besedila, ki je odlično zapisano in predvsem v pravem trenutku.

Katedrala svobode

25. maja 2020